

Урок-бесіда «Толерантність у сучасному світі»

Мета:

- Провести знайомство учнів з поняттям "толерантність" та з основними рисами толерантної та інтолерантної особистості;
- Розпізнати здібності щодо адекватності пізнання себе та пізнання оточуючих людей
- виховувати співчутливість, спостережливість, уважність до інших людей;
- виховувати здатність бачити і розуміти відмінність іншої людини від себе, вчити встановлювати стосунки на доброзичливій основі;
- розпізнавати реальне бачення своїх добрих та поганих вчинків
- сприяти формуванню ціннісних установок на толерантне спілкування та навичок толерантної поведінки, звичок;
- виховувати чуйність, взаємоповагу, людяність, терпимість і небайдужість.

Завдання:

- дати учням можливість оцінити ступінь своєї толерантності за допомогою обговорення;
- розвивати увагу, пам'ять, творче мислення учнів;
- виховання почуття колективізму, згуртованості;
- сприяти розвитку шанобливого ставлення між учнями.

Форма проведення: «круглий стіл» з сюжетно-рольовими завданнями, проблемними питаннями.

Попередня робота: учням заздалегідь повідомляється тема даного заходу, дається завдання для домашнього опрацювання (як слово «толерантність» визначається різними мовами земної кулі).

Обладнання: проектор та проекторна дошка, вислови відомих людей, аркуши білого паперу, фломастери, ручки, смужки жовтого паперу, малюнок сонця, малюнок дерева, вирізані листочки.

Вік учнів: 14-15 років

Тривалість заняття: 45 хв.

Хід виховної години:

I Організаційна частина

Вступне слово вчителя

- Сьогодні наша розмова присвячена толерантності. 16 листопада Міжнародний день толерантності. Не всім, може бути, знайоме це слово. І, на перший погляд, звучить воно абсолютно незрозуміло. Але сенс, який воно несе, дуже важливий для існування і розвитку людського суспільства. Сучасна культурна людина - це не тільки освічена людина, але людина, що володіє почуттям самоповаги, яку шанують оточуючі. Толерантність вважається ознакою високого духовного та інтелектуального розвитку індивідуума, групи, суспільства в цілому.

- *Що на вашу думку означає слово толерантність?*

Толерантність - це повага, прийняття і правильне розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження і способів прояву людської індивідуальності.

- *Як це слово визначається на різних мовах земної кулі?*

Визначення слова толерантність різними мовами земної кулі звучить по-різному:

в іспанській мові воно означає здатність визнавати відмінні від своїх власних ідеї або думки;

у французькій мові - відношення, при якому допускається, що інші можуть думати чи діяти інакше, ніж ти сам;

у англійській мові - готовність бути терпимим, поблажливим;

у китайській мові - бути великодушним по відношенню до інших ;

в арабській мові - прощення, поблажливість, м'якість, милосердя, співчуття, прихильність, терпіння, прихильність до інших;

в українській мові - здатність терпіти щось або когось (бути витриманим, витривалим, стійким, вміти миритися з існуванням чогось, когось).

-*Яке з визначень вам імпонує найбільше? (Відповіді).*

-*Чому, на ваш погляд, в різних країнах визначення різні? (Відповіді).*

-*А що ж об'єднує ці визначення? (Відповіді).*

- Чому так актуальна толерантність в даний час? (Відповіді)

II Основна частина

- Слово толерантність я зобразила у вигляді сонця. Давайте, зобразимо ваші відповіді у вигляді промінчиків. (Учасники висловлюють свої думки).

Толерантність - це...

- прощення
  - повага до прав інших людей
  - співробітництво, дух партнерства
  - сприйняття інших такими, якими вони є
  - повага до людської гідності
-
- милосердя
  - співчуття
  - терпимість до думок, віросповідань, поведінки інших людей
  - допомога у якійсь справі
  - розуміння та повага до своєї другої половинки.

«Людина може обійтись без багатьох речей, але не без іншої людини», - сказав один учений. Навіть на самоті вона подумки звертається до інших людей. Наприклад, коли приміряєш новий одяг або робиш зачіску, думаєш, що скажуть твої друзі, чи не вважатимуть тебе відсталим або занадто «крутим», Попри все людські стосунки нерідко спричиняють проблеми: непорозуміння, суперечки, конфлікти. Щоб запобігти цьому, треба навчитися ладнати з різними людьми. Толерантність – це мистецтво жити в світі несхожих людей та ідей. Толерантність – це терпимість до думок, поведінки та поглядів інших.

Протилежне поняття до толерантності – інтолерантність. Поділ людей на толерантних та інтолерантних є досить умовним. Кожна людина в своєму здійснює як толерантні, так й інтолерантні вчинки. Але здатність вести себе толерантно може стати особистісною рисою і зможе забезпечити успіх у спілкуванні.

Толерантні люди більше знають про свої недоліки та переваги. Вони критичні відносно до себе і не прагнуть у всіх бідах звинувачувати інших.

Толерантна людина не ділить світ на дві частини – чорне та біле; не робить акцент на розбіжностях між «своїм» та «чужим», тому готова вислухати та зрозуміти інші точки зору.

- А тепер вам потрібно розподілити слова в II колонки, де в I - колонці - *риси, притаманні толерантній особистості, у II - риси, притаманні інтолерантній особистості:*

Терпіння, почуття гумору, нерозуміння, повага думки інших, ігнорування, егоїзм, доброзичливість, вміння володіти собою, нетерпимість, вираз зневаги, драгівливість, уміння слухати співрозмовника, байдужість, цинізм, розуміння і прийняття, чуйність, допитливість, гуманізм, невмотивована агресивність.

Вправа « Асоціативний ряд»

Давайте спробуємо на кожен літеру слова толерантність назвати рису характеру, притаманну толерантній людині.

(На екран висвітлюється слово толерантність, учні по черзі називають рису характеру).

Т – товариський

О – об'єктивний, особливий, оригінальний

Л – лояльний, лагідний

Е – енергійний, елегантний

Р – розсудливий, рівний

Н - надійний, найдорожчий

Т – терплячий

Н – незалежний, найдорожчий

І – інтелігентний, ідейний

С – співчутливий

Т – тактовний

Ь

Притча «Все залежить від тебе»

Колись давно в древньому Китаї жив дуже розумний, але дуже пихатий Мандарин (знатний вельможа). Весь день його складався з примірок багатого вбрання та розмов із підданими про свій розум... Так минали дні за днями,

роки за роками... Аж ось пройшов по всій країні поголос, що неподалік від кордону з'явився мудрець, розумніший за всіх на світі. Дійшла та звістка й до нашого Мандарина. Дуже розлютився він: хто може називати якогось ченця найрозумнішою людиною в світі?!

Запросив вельможа мудреця до себе в палац, вирішивши обдурити його: «Я візьму в руки метелика, схочу його за спиною и запитаю, що в мене в руках — живе, чи мертве? Якщо чернець скаже, що живе — я роздушу метелика, а якщо скаже мертве — випущу його. .».

І ось настав день зустрічі. В розкішному залі зібралося багато людей, всім хотілося послухати словесний поєдинок найрозумніших людей у світі. Мандарин сидів на високому троні, тримав за спиною метелика й з нетерпінням чекав приходу ченця. Аж ось двері відчинилися, до залу увійшов невеликий худорлявий чоловік. Він підійшов до Мандарина, привітався й сказав, що готовий відповісти на будь-яке його запитання. І тоді, зло посміхаючись, Мандарин проказав: «Скажи-но мені, що я тримаю в руках — живе, чи мертве?» Мудрець трохи подумав, усміхнувся й відповів: «УСЕ В ТВОЇХ РУКАХ!». Збентежений Мандарин випустив метелика з рук, і той полетів на волю, радісно тріпочучи своїми яскравими крильцями.

Отже, лише від вас залежить, чи буде вата взаємодія з іншими живою, яскравою, плідною, чи навпаки..

Обговорення притчі та заняття

Вправа «Як проявляти толерантність»

Проаналізуйте ситуацію, дайте свій варіант відповіді й поясніть його.

Ситуація 1.

Дмитро має нетипову для хлопця зачіску – занадто довге волосся. Як поводитися тим, кому такий стиль не подобається.

Ситуація 2.

Юрко постійно виявляє неповагу, брутальний щодо своїх однокласників. Що робити?

Вправа-рольова гра

Завдання:

1) розкажіть якийсь випадок із свого життя, коли ви навмисне завдали комусь болю (психологічного). Як би ви зараз виправили свій вчинок, подивившись на ситуацію з іншого боку.

2) розкажіть якийсь випадок із свого життя, коли вас дуже образили. Чим закінчилась ця історія. Зробіть висновок у цій ситуації та можливі шляхи, які б не призвели б до цього прикрого випадку.

Розповідь-притча «Лебеді»

Чи багато знаємо про лебедів? Вони голосно кричать і боляче щипаються. А ще вони клином летять на південь. А чи знаєте, що лебідь вибирає собі пару на все життя? І якщо одна половинка гине, інша ніколи не створить собі нову пару і незабаром теж вмирає. Летівши клином, вони здатні долати відстань в 1,7 раз більше, ніж поодинці, оскільки зменшується опір повітря, і найскладніше тому, хто летить попереду. Якщо перший втомився, він вирушає в кінець зграї, і його негайно підмінюють. І кожен з лебедів буває в цій ролі. Якщо один з лебедів захворів або втомився і опускається нижче, ще двоє опускаються з ним і залишаються до тих пір, поки той не набереться досить сил.

Ви чули, як кричать лебеді, коли клин пливе по горизонту? Це вони підбадьорюють того, що летить попереду, і точно знають, що їх також підбадьорюватимуть, коли вони опиняться на його місці.

Вчитель підводить дітей до думки – узагальнення: життя лебедів– це метафора стосунків в сім'ї, колективі.

Питання дітям:

1. Чи часто нас, якщо ми « летимо попереду» підтримують?
2. Чи не забувають про нас, коли ми втомилися і « відстаємо»? Для того, щоб була можливість « летіти» вперед, важливо мати надійний « тил».
3. Як ми поведимося, коли хтось помиляється?
4. Чи « спускаємося з ним вниз», щоб підтримати? Або нам легко вигнати його із «зграї»?

Дуже важливо в сім'ї і в будь-якому колективі дотримувати правила толерантного спілкування:(на екран проєктуються)

1. Бути завжди уважним.
2. Бути терпимим в спорі і аргументувати свою думку.
3. Бути гуманним і милосердним.
4. Не ображати співбесідника.

Вправа "Чарівна крамниця"

Дає учасникам можливість з'ясувати, яких якостей їм не вистачає для того, щоб вважатися справді толерантними людьми.

- Уявіть, що існує лавка, в якій є вельми незвичайні "речі": *терпіння, поблажливість, прихильність до інших, почуття гумору, чуйність, кохання, довіра, альтруїзм, вміння володіти собою, доброзичливість, гуманізм, уміння слухати, допитливість, здатність до співпереживання.*

- Я виступлю в ролі продавця, який обмінює одні якості на інші. Беруть участь усі бажаючі. Викликається учасник. Він може обрати одну або декілька "речей", яких у нього немає. (Це ті якості, які, слабо виражені у даного учасника). Наприклад, покупець просить у продавця терпіння. Продавець з'ясовує, скільки і навіщо йому потрібно, і в яких випадках він хоче бути терплячим. В якості плати продавець просить щось взамін наприклад, той може розплатитися почуттям гумору, якого у нього в надлишку.

III Заключна частина

Заключне завдання "Дерево толерантності"

- Візьміть кожен по листочку і напишіть на них, що, по-вашому, треба зробити, щоб школа стала простором толерантності, тобто, щоб відносини в ній стали якомога більш толерантними. (Учні на листочках паперу у формі листочка якогось

дерева пишуть, що треба зробити, щоб школа стала "Простором толерантності", листочки наклеюються на символічний малюнок дерева без листя, він вивішується у класі.)

- Наприкінці мені хочеться сказати, ***що клас - це маленька родина. І хочеться, щоб в цій родині завжди панували доброта, повага, взаєморозуміння, не було б ні лайки, ні сварок.***